

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii«

în
Blas.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul X.

Blas 15 Decembre 1900.

Numérul 50.

Cătră P. T. Cetitori.

Apropiindu-se finea anului al X-lea, rugăm călduros pe toți cetitorii nostri, să binevoiescă a grăbi cu achitarea abonamentelor restante.

De zece ani de zile ne nutrim cu speranța, că dóră vor veni timpuri mai bune, când abonamentele vor încurge mai regulat și anticipative, înse durere, pe zi ce merge ne desamăgim tot mai mult. Abonenții nostri rămân ani după ani în restanță, érá datoriile tipăririi și edării fóii cresc în fie care an în mod însemnat, așa în cât astăzi stăm în grea cumpănă, ca pe lângă jertfele morali și fisice făcute, să mai aducem și jertfe materială întru susținerea acestei fóii; — ori, să încetăm cu edarea ei, așteptând alte timpuri mai fericite.

Deci, repetim cu insistință rugarea de la început, și apelând la sentimentul de echitate al abonenților, așteptăm, ca fiesce care să-și facă datoria.

Administrația.

Școțele nóstre.

(mb.) Sub școțele nóstre înțelegem școțele confesionale române gr. cat. Ele sînt singurele pe cari cu dreptul le mai putem numi ale nóstre. Școțele de stat, pe cum și școțele comunale nu mai sînt ale nóstre. Adevărat că și unele și altele mijlocit și nemijlocit tot de pe spinarea noastră se susțin, dar cărna lor e în mâna altora.

Cresterea, pe care o primesc tinerii nostri în asemenea școle, nu ne póte multămi. Indiferentismul față de legea, limba și neamul nostru și ateismul învățătorilor, trebuie să ne înspăimânte. Spiritul în care sînt educați fiii nostri este chiar diametral opus așteptărilor nóstre. Asemenea școle sînt ruina neamului și bisericii nóstre.

De aceea ni-se impune, acum mai mult ca ori și când, îngrijirea de școțele nóstre confesionale. Dar vorbind de ele, inima ni-se sfășie de durere când vedem halul în care sînt de present.

Rapórtel ministeriale din an în an ne presintă tot mai mic numărul acestor fel de școle. Ele scad vędënd cu ochii. Mici neajunsuri, neînțelegeri între conducători, lipsa de energie, trândăvia superiorilor nemijlociți, întunecimea poporului nepricipător, viclenia inspectorilor scolastici de stat, tendința statului de a pune mâna pe ele etc. sînt tot atâtea cauze, cari contribuesc

în mod însemnat la scăderea numărului lor.

Sînt dureróse aceste constatări, dar sînt adevărate. De aceea nici nu ne sfim a le spune verde. A coperi rana ar însemna consimțirea nóstă la omóirea întregului trup.

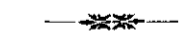
Mărturisim, că sîntem nedumeriți cu ținuta organismului scolastic al nostru. Ceii de jos, pun vina pe ceii de sus și întors. Adevărul este, că nici unii, nici alții nu-și împlinesc datoria în măsura ce sfințenia cauzei pretinde, Superioritatea scolastică nu-i destul de activă, nici destul de severă în controlarea trebilor scolastice, ér învățătorimea nóstă prea convinsă și ea de nepăsarea mai marilor, în timpul din urmă se lasă a fi în măsura tot mai mare copleșită de iluzii, ce pot fi școțelor nóstre simburii morții: înțeleg mania de a trece ca învățători de stat.

Credeam și așteptam cu toții fórté mult de la Reuniunea învățătorilor întemeiată deja de 3 ani și mai bine. Dar decepțiunea nóstă acum e mai mare de cât s'ar fi putut vre o dată presupune.

La adresa ei și mai ales a comitetului central — auđim plângeri și nedumeriri, ba sórtea ei ne inspiră chiar serióse îngrijiri.

Până atunci inspectorii statului sînt la postul lor stând cu ochii în patru, îndrumând pe ceii ce li-se adresează cu „mare bunăvoință“ și în cercul

Feuilleton.

Martorul.

(Legendă de Er. D.)

Carlo murise. Artistul sərbătorit, mult căutat, dărunit cu tóte bunurile de fericire luméscă, carele ședuse la mese principesci și carele în locuința sa luscóasă aranjase ospete splendide, decedase repentin, fusese înmormintat cu cea mai mare pompă și spiritul său sta acum „dincolo“ înaintea scaunului dumnezeesc de judecată.

Carlo nu avea témă de cetele ceresci și de ingerul dreptății, carele sta înaintea tronului Celui Preaînalt, pentru că spiritul înucă afectat de pécătoșie pămîntéscă nu póte snporta splendórea neacoperită a Celui Etern.

— Ce bine a făcut acest pămîntean în viața sa? întrebă ingerul, privind în jur.

Tăcere jur în jur, nici un sunet nu se auđi.

— Cine póte mărturisi despre vre o faptă bună îndeplinită de acesta, ce stă aici? Spune tu însu-ți despre tine, nefiind nimenea altul, carele să vorbéscă pentru tine! — se îndreptă ingerul cătră Carlo, după ce nu urmă nici un răspuns.

— Cu ce se încep? răspunse acesta plin de încredere în sine. Am creat tablouri, cari răpesc admirațiunea tuturor, celor ce le vęd.

— Cu acesta ai deprins numai un talent, dat ție de Cel Atotputernic.

— Am aranjat conducte festive, cari la mií le-au procurat bucurie și răsplată.

— Nu pentru bucuria altora i-ți era tare ție, nu din iubire de ómeni te străduiai tu, ci pentru a fi admirat și laudat.

— Am dat ospete pentru invitați fără număr, fără a conta la contraserviți.

— Nu ceii nobili și buni au gustat din ospitalitatea ta, ci máncaí, lingái și femeí frivole, cari te tãmăiaú cu laudele și omagiile lor. Tu nu te îngrijaí nici măcar de aceea, ca sfirmiturile, ce cădeaú de la masa ta, să ajungă la ceii séracl și miseri. Cu acelea, ce servitorii tói întrecuți au prăpădit și lăsat să se strice, mulți cerșitori cu ochii afundați

în cap ar fi putut fi scăpați de a nu muri de fóme. Alte celea nu mai ai de spus?

— Am pictat icóne sfinite, cari au rápit pe credincioși la pietate fierbiute. — strigă Carlo tremurând de iritațiune.

— Tu pe când pictai, nu aveai cugete pióse. Spune alt ceva, aceste nu plătesc nimic.

— Punga mea era pururea deschisă pentru amicii mei.

— Tu ai dat unor nevrednicii mijlóce, de a-și continua viața lor ticălóasă. Mai de parte.

— Catedraléi din orașul meu natal i-am lăsat în bani o donațiune principéscă, cu singura condițiune, ca în tot anul la ziua morții mele să celebreze o liturgie de re-pausul sufletului meu.

— Fundațiunea ai făcut-o, pentru ca — nu numai prin tablourile tale, ci și prin pompa, ce ai dispus-o pentru atare celebrare, — numele tđu să rămână în continuú în memoria concetățenilor tel. Vanitatea nu pietatea a fost motorul lucrării tale. Sėrmanilor călugări, cari se dedică îngrijirii de cei morboși, le-ai refusat în mod brusce un

influienței lor atrag învățătoria noastră care nici nu vede cursa.

De alt fel cestiunea acésta e cu mult prea momentosă de cât ca în cercul restrîns al unui articol să pótă fi exhaustată. Pe conta și în interesul ei multe vor trebui de acum înainte spuse. Tot ce ne pótă mângăia de present, e că inspector scolastic archidieceșan a fost numit energicul canonic Dl Dr. Aug. Bunea, de la care sîntem în drept a aștepta o temelnică și radicală reformă, pe cum și o nouă și sănătósă directivă a școlilor noastre. Se dea Dumnezeu.

Nu împărtășim întru tóte celea espuse în acest articlu, ce ne-a venit de afară. Special greșese autorul, când așteptă atîta de la dl inspector școlastic, a cărui cerc de activitate e numai acela al unui referent școlar. În colo recunoscem, că o interesare mai viuă față cu școlile noastre, se impune tuturor.

Red. „Unirei.“

Spiritul de jertfă.

(Al.) Comitetul „Asociațiunei“ se va ocupa zilele aceste cu o propunere demnă, înălțătore de inimă.

E vorbă de ridicarea unui monument la grópa marelui nostru *Baritiu*.

E vorbă de achitarea unei elementare datorii de recunoscință față de luptătorul neobosit, istoriograful savant, idealistul părinte al gazetăriei romănesci.

Cu respect plecăm condeinul nostru în fața celui dintăi gazetar român, cu recunoscință ne închinăm istoricului cu durere de neam, cu admirație privim dunga de lumină, ce a lăsat în urmă-i cel mai distins bărbat al generației, care apune.

Și cumpănindu-le aceste tóte, un simțămînt de rușine ne cuprinde, gândindu-ne, că mormîntul lui *Baritiu* — fost president al „Asociațiunei“ și al „Academiei Romăne“

— e nitat și părăsit; și entusiastul apărător al neamului nu are nici măcar „la cap o cruce“.

„Asociațiunea“ și „Academia“ sînt chemate în primul rînd a împodobi mormîntul fostului lor președinte, ér lor li se alătură cu dragă inimă întreg poporul romănesc, căci *Baritiu* al nostru a fost, a tuturor.

E justă și e demnă acésta procedură, câtă vreme erudițiunea lui *Baritiu* merită onórea, de a fi apoteosată de cele mai înalte instituțiuni culturale, ce avem.

Nu ne indoim, că „Asociațiunea“ va fi la înălțimea ei în desbaterea acestei propuneri și așteptăm cuvîntul ei, care va afla un cald răsunset în piepturile romănesci.

Vom pune crucer lângă crucer și vom ridica un monument — cât de modest să fie — dar monument, care se spună generațiilor viitoare, că am știut să dăm *Cesarului*, ce este a *Cesarului*.

... Și vr'un nepot al generației viitoare, când va trece pe lângă biserica din „pórtă turnului“ își va descoperi capul înaintea votului de pietate, ce părintii lui l-au adus neuitatului *Baritiu*.

Va zice vr'un pesimist: noi nu ne scim însufleți pentru idei așa de frumoșe!

Ar fi trist, când acest glas cobitor ar spune adevărul. Și ne-am putea ascunde dinaintea Ungurilor, cari în trei săptămâni au adunat aproape 40.000 cor. pentru statua lui *Vörösmarty*. Ei ridică statue și noi să nu fim în stare să ridicăm măcar un modest monument la grópa atît de scumpă nouă!

Baritiu ne-a jertfit totul — nu a fost clipă în care inima lui nobilă să nu fi bătut alătura de inima poporului romănesc; nu este șir în istoria lui, din care să nu transpire cea mai profundă dragoste de neam — și nu am fi fost vrednici să-l avem, dacă ne-am retrage de sub acest mic debut al recunoscinții.

„Stîntem datori a păstra amintirea bărbatilor, cari au trăit și au murit pentru noi,

la din contră nu au meritat să-l avem“ — sînt cuvintele ce *Baritiu* le-a pus în fruntea pomelnicului celor căduți în 48. și azi e rîndul nostru să le punem drept apel la colecta monumentului lui.

O emoție înălțătore ne cuprinde, eum nu ne-a cuprins de ani.

Spiritul bărbatului de muncă, ne inspiră dragoste din cealaltă lume.

Vedem cum micile noastre miseri dispar, cum păretele despărțitor dintre frați și frați dispore și fie care cu dragă inimă aduce obolul său pe altarul memorii lui *Baritiu*.

Acésta este caracteristica bărbatilor cu adevărat mari.

Modul lor de gândire generos ne atinge, ca un recoritor și sănătós curent de aer, și sub impresia lui, uităm micile noastre împerechieri zilnice.

Acésta este succesul moral, ce fie care l'am avea în fața unei acțiuni atît de frumoșe.

Și, Dómné, cât de recreătore ar fi acest succes moral, în aceste vremuri de apatie și dismembrare . . .

Din lumea lui de nemurire spiritul modest al muncitorului neobosit, priveșce cu un zimbet de bunăvoință; *Baritiu* grăiesce din cealaltă lume:

„N'am căutat nici o dată *aura popularis*; nici n'am rivnit după podóbe și monumente.

„Ceea ce am făcut, a fost datorința mea s'o fac, și eă sînt cel dintăi, care simțesc mângăierea muncii.

„Dar dacă totuși voți să ridicați monument, nu mi-l ridicați mie, ci epocii în care am trăit, *spiritului de jertfă*, de care am fost condus eă și soții mei de luptă.

„Acestui spirit de jertfă mă închin din cealaltă lume . . . și vi-l las vouă și neamului întreg ca cea mai scumpă moștenire“ . . .

mic dar, de care te-au rugat pentru mănăstirea lor. Nu mai scii alta ce să spui?

Carlo, pe carele îl părăsise acum superbia cu totul, răspuse spăimîntat:

— Dacă tóte aceste nu însemneză nimic, atunci nu mai scii nimic nimic mai mult!

Ingerul dreptății făcu semn: sunete de trîmbiță răsunară în tóte patru regiunile cereșci, apoi se auzi vocea *Cheruvimului*, carele ține pază la porțile eternității:

— Nu este nimenea între cei morți și cei vii, în ceri și pe pămînt, între tóte câte trăesc sau au trăit, de neam înalt sau de rënd, fie ori și cine, carele se pună mărțurie despre vre o faptă bună, carea a îndeplinit-o acest pămîntean de aici, în timpul viețnirii sale pe pămînt și cu aceea să-l mântușcă de prăpastia întunerecului, care așteptă pe toți aceia, cari nu pot dovedi nici o singură faptă bună în viața lor?

Ingerul, carele conduce pe cei judecați la locul destinațiunei lor, își desfăcea deja aripile sale, când *Cheruvimul* de la intrare strigă plin de bucurie:

— Se apropie un martor nu e om! adause el sficios.

O fantómă nebulosă se apropia plutind, carea din ce în ce condensându-se lua conturele unei figuri de animal: era un boi alb, cu corne scurte, nas negru și ochi mari, melancolic, cari îl aținti spre Carlo.

Acésta puse mîna la frunte, o aducere a mințe se păru, că se trezesce în el.

— Acésta e boul din ospătaria de la Ala! esclamă el și un suris trecu peste fața lui așa de îndurerată. — Tocmai așa s'a uitat la mine.

— Povestește, demăndă ingerul.

— Pe timpul acela eram un băiat tinér, sêrac, vesel, încă cu totul necunoscut. La părăsirea unei ospătării sêracăcióse, în care prin un pranz mă întărisem pentru o lungă cale pe jos, vedui în curte stănd o căroie. Trecend pe lângă ea, băgăi de samă, că boul, prins la ea, avea ochi urduroși, la cari se grămădiseră sute de mușce, așa că acésta insectă gădilitore și pișcătore îl acoperise mai de tot. Mi se făcu milă de bietul animal, pusel jos bastonul și mapa, luai o cărpă, ce nu era de parte pe marginea fântănei, o înmuiă în apă și cu ea curății ochii animalului, cari acum nu mai lacrimău și nu mai atrăgeau mușcele, ce în curind se și împrăștiară. În dată apoi eși tēranul din ospătarie și porni boul mai de parte . . . Când ajunse căroia la pórtă curții, boul întorse încă o dată capul și până când numai îi fu cu putință se uită țintă la mine pe lângă tóte sudălmile nerăbdătore ale mănăstirului . . . Mlămăita mută a dobitocului irațional pentru binefacerea, ce-l arētasem, m'a uimit atunci și m'a mișcat . . . Acésta s'a întimplat de mult . . . de mult — eă uitasem cu totul acésta neînsemnată întimplare.

Atunci ingerul încă o dată ridică vocea sa:

— Tóte, de câte te făleai, sînt fără valóre înaintea ochilor Celui Preaînalt, singur acésta faptă, care o uitase-și, și care nu a purces din vanitate, vênare după glorie și din mândrie, ci din inimă bună și milă cătră o făptură a lui Dumnezeu, — fie și de rînd, — îți deschide porțile, prin cari pămînteanul pécătos, curățit prin penitintă, intră la lumina vecinică.

Uimit, fericit și totu-și nespuse de umilit își pironi Carlo ochii asupra figuri de animal, carea în momentul din urmă îi aduse mântuire, și carea acum érá-și se topi în negură.

Nicu.

Primul congres austriac contra sclavagiului.

(Fine.)

II.

Pe timpul congresului a fost aranjată o espusețiune de odăjdii pregătite pentru scopurile misiunei. Nu voesc să descriu singuraticile obiecte espuse. Mē opresc mai mult asupra ideei și a învățătorei ce o putem scóte dintr'însele. — Sodalitatea de a sprigini misiunile din Africa, pe lângă alte datorințe se îngrijesce de pregătirea odăjdilor pe sēma misionarilor pe cum și de pregătirea gratuită

Scandalul de la Braşov. Nu-l putem zice alt cum. Articolul apărut în timpul din urmă în „Gazeta“ ne întăreşte tot mai mult în convicţia, că aci nici vorbă de explicarea ori aplicarea unor regulamente, ci pur şi simplu e vorba de răsbunări personale, faţă cu un distins bărbat din generaţia tină, care a dezvoltat o meritorie activitate în scurtul timp de când a funcţionat ca director gimnazial în Braşov.

Spre adevărarea celor spuse mai sus, servescă următoarea scire scoasă din „Gazeta“ de Mercuri.

Aseră delegaţiunile şcolare au ţinut şedinţă estra-ordinară în afacerea demisiunii directorului V. Oniţiu. În această chestiune Eforia a venit cu propunerea, ca directorul Oniţiu să fie suspendat din post, lipsit de beneficiile sale directorale şi să se ceară Consistoriului să fie tras în cercetare, pe motivul, că în actul său de demisiune înaintat Consistoriului a ofensat Eforia. Propunerea s'a primit din partea delegaţiunilor cu majoritate relativă de voturi. Mai mulţi membrii au absentat de la şedinţă; dintre cei prezenţi 2 inşi au votat contra propunerii. Er 6 inşi s'au abţinut de la votare.

Indiferentism păcătos. — Sub acest titlu am publicat în numărul trecut o notiţă despre încercările ce se fac în Grebenişul-de-câmpie, ca să se ridice o şcoală de stat, întrebându-ne miraţi, ce fac cei puşi să poarte grija ţeranului nostru. Acum primim o corespondinţă de la dl proprietar E. Cormoş-Alesandrescu, căreia cu plăcere îi facem loc, fiind merită să arunce lumină asupra acestei chestiuni. Etă ce scrie dl Kormoş:

Nrul 48 ex 1/XII a. c. a preţiosului organ „Unirea“, aduce la cunoştinţă publică şi chestiunea ideii înfiinţării unei şcole de stat în comuna Grebenişul-de-câmpie.

Sub titlul de „indiferentism păcătos“, anonimul corespondent descrie chestiunea

aşă după cum a primit informaţiuni, cari înse nu-s de tot exacte.

Descrie de alt fel în mod obiectiv afacerea întrăgă, nu voescă a atăca pe nimeni mai de aproape, dar totuşi indirect, mă atacă pe mine subscrisul, pe preotul local şi pe protopop, când zice „ne umple de amărăciune faptul, când scim că în Grebeniş este preot inteligent, e un mare proprietar român cu pregătiri academice, care s'a dovedit tot de una că are multă grijă pentru soarta poporului — şi ce fac acestia? cum nu luminează poporul asupra cursei ce i-se pregăteşte?“

Evident că anonimul corespondent nu din incomplezanţă sau răutate aduce pe calea publicităţii articolul său, ci evident o face din marea sa durere sufletescă ce o simte faţă de biserică, şcolă şi naţiune, când le vede aceste atacate şi periclitare.

Departa a fost de la noi idea, ca chestiunea acăsta să iasă la publicitate; noi cei de aici, am voit pur şi simplu, să ne facem destul datorinţei noastre, dar după ce chestiunea acăsta a fost sulevată prea de timpuriu în publicitate, socot de datorinţă — spre linişirea opiniei publice şi a forurilor mai înalte şcolare — a aduce chestiunea în adevărata sa lumină, a da informaţiile exacte şi reale.

E adevărat, că acum a două ora deja se svoneşte ideea înfiinţării unei şcole de stat în comuna noastră. Pentru prima dată acest non sens în o comună exclusiv şi compact română, a fost pus în lucrare de către un fost dirigător domnial a contelui T. (consilier intim regese) cu intenţiunea, ca să-şi facă renume, să se recomănde atât în graţia administraţiunii, cât şi a şefului său, ca ast fel să-şi potă acoperi manipulaţiunile sale incorecte; dar a păţit-o, căci ideea şcolei a picat — din cauza că populaţiunea n'a voit să dea absolut nimic din mijlocele financiare, având de alt fel şi aşă prea multe greutăţi de suportat — er temerariul dere-

gător fiind demascat şi-a luat pedepsă bine-meritată, alungat din slujba dlui său pe calea scurtă.

Acum după câţi va ani, a două ora se iveşte acăsta nefericită şi păgubitore idee, căci lucră mulţi, ca planul să succedă, şi pe cum prima dată poporul a fost mult sedus din partea judeului comunal, român slab, sêrac, şi nu în stare bună materială, pe cum afirmă corespondentul; tot aşă şi acum a două ora, éráşi el slugă plecată păşeşte în fruntea acţiunii, subscriind de multe ori cu forţa numelu unuia ori altuia, pe unii momindu-i, pe alţii spêriindu-i.

E firmă speranţă că pe cum întâia dată acăsta lucrare a picat, tot aşă va pica şi a două ora şi din motive financiare, căci tocmai de present ne aflăm fără biserică, ér mâne poimâne trebuie să ne îngrijim de a noastră şcolă confesională, poporul înse nu pôte sacrifica preste putinţele sale, plane cu ani de recolte slabe, ca ceşti din urmă.

De alt fel armonia ce ar trebui să existe şi carea cu ori ce preţ, ma e inomis necesară să regneze, să se stabilească din nou, e conturbată prea adese de purtarea incorectă, fără tact, a învăţătorului interinial actual; — organele superioare şcolare au cunoştinţe exacte despre toate aceste şi noi credem ca răul în scurt timp va fi sanat.

Preotul local Dl Gavriil Tătar ca păstorul-luminătorul poporului şi-a făcut destul datorinţei sale, picând în disgrăţia administraţiunii — şi urmarea a fost, că dinsul din aceste motive nu se împărtăşeşte de ajutorul de stat, cu toate că are 7 copii, ér ca văduv se luptă cu greutate în lupta pentru existenţă.

Poporul, pe cum în trecut a fost luminat, arătându-i-se calea dréptă, pe care are să păşescă înainte, şi de present va fi condus cu tactică şi prudenţă din partea binevoitorilor adevăraţi — numai să şi asculte poveţelor bune, şi să le şi urmeze — şi

de haine (din toilette ieşite din modă) pentru sêracii negrii. La lucrurile acestea le ajută o dată pe săptămână în vre-o câte-va ore şi alte dame, chiar şi din aristocraţia cea mai înaltă, ţinând de o virtute a lucra pentru un scop de binefacere. — Demn de laudă!

În Blaş Mult Stimata Dómna directórá a internatului de fetiţe, la dorinţa Escelenţei Sale, a aranjat un atelier de odăjdii. Mai e apoi în Blaş şi o Reuniune de femei gr. cat. ore nu s'ar putea acestea împreuna respective unindu-şi puterile, a forma o a treia Reuniune pentru restaurarea şi înfrumşetarea bisericilor aflătoare în provincia mitropolitană? — Cred că nu ar fi aşă greú lucru să convină toate damele din Blaş o dată sau de două ori pe săptămână timp de 2—3 ore d. e. într'o sală a internatului destinată spre acest scop şi se lucre aci pentru biseriei, căroră de nu gratuit, baremi pe preţul materiei s'ar putea da lucrurile de lipsă. Chiar şi elevele internatului ar putea da ajutor în timp liber şi mai ales fetiţelor sêrace, cari nu-şi pot cumpăra materialul necesar pentru lucrul de mână (în şcolă) li s'ar putea cumpăra material din partea Reuniunii ca să lucre pe sêma ei. Apoi Reuniunea mamă din Blaş, ar trebui să se nişniască, ca în fie care protopopiat să se înfiinţeze câte un despărţemint, ér în parochii câte o secţiune a acelei Reuniunii, fiind că, bisericile noastre au mare lipsă de restaurare, înfrumşetare şi curăţire.

Referindu-se activitatea reuniunii la biseriei ar trebui pusă sub protecţiunea

Înaltului Episcopat. Er singuraticile secţiuni ar trebui puse sub conducerea, baremi esternă, a parochilor, sciind ei mai bine lipsele biseriei lor. Se înţelege; că Reuniunea ar trebui să aibă o presidentă generală apoi fie care despărţemint şi secţiune câte o directórá.

Pentru a putea susţine Reuniunea şi se potă lifera cât mai mult gratuit pentru biseriei, ar trebui chemaţi într'ajutor şi bărbaţii cari ar putea să se facă d. e. membrii fundatori cam cu 500 cor. sau membrii pe viaţă cam cu 250 cor., ér cei ce nu ar putea solvi acăsta sumă o dată pentru tot de una s'ar putea face membrii binefăcători, solvind 50 cor. la an ori ajutătorii cu 5 cor. sau binevoitori cu 1 cor. la an, care coronă chiar şi ţeranii cei mai sêraci bucnos ar da-o, dacă li s'ar explica cum se cuvine scopul sublim al Reuniunii. Drept aceea trebuie cât de multă agitaţie şi propagandă. Membrele şi membrii ar mai avea datorinţa să primescă şi să adune bani şi toalete întrebuinţate pe sêma Reuniunii, din cari apoi s'ar putea face haine pentru copii sêraci. Din când în când, s'ar mai putea aranja câte o tombolă sau espuseţiune în favorul Reuniunii. S'ar putea ţine congrese şi adunări şi cuvintul curând s'ar face faptă.

Ideia cred că e bună, teren pentru a o realiza încă avem destul. De ce să nu o realizăm aşă dară? — Ce monument frumos al anului înbilar ar fi acesta!

Începutul s'a făcut deja fiind că în 10 Novembre 1897 cu Nr. 1630 Veneratul Ord-

nariat de Lugos a aprobat „Statutele Reuniunii femeilor pie pentru decorarea biseriei gr. cat din Oréştie“, ér prin Circulariul Nr. 2817—1898 Instritatea Sa Dr. Radu îndemnă „pe purtătorii oficiilor parochiale, ca mai virtos în parochiile mai mari, să stărniescă a înfiinţa asemenea Reuniuni, destinate a concurge la mărirea podobei casei Domnului.“ Statutele numitei Reuniuni nu le cunosc, nici despre activitatea ei nu am audít, nici nu sciú de s'au înfiinţat în alte locuri atari Reuniuni sau ba. de aceea nici nu m'am putut însufleţi spre a conlucra, fiind că: ignoti nulla cupido.

Alt fel mai bine ar fi dacă cei ce au înfiinţat deja sau voesc să înfiinţeze atari Reuniuni se o publice acăsta în „Unire“, ca îndemnaţi unul de esemplul celui alt cu toţii să conlucram întru folosul biseriei spre mărirea lui Dumnezeu. Mai ales părerea damelor din Blaş am dori să o audim, pentru ce rog pe M. On. D. Redactor să ne pună la dispoziţie colónele mult preţuitei sale foi pentru că: *Divinorum divinissimum cooperari ad salutem animorum.*

Viena, 23 Novembre 1900.

Valeriu Traian Frenţiu
preot.

atunci de parte va rămânea frica corëspondentului.

Recomând inșe pe venitor, ca atari corëspondențe să fie mai cu atenție studiate din partea trimițătorilor înainte de a se expeda redacțiilor respective, și din isvóre secure să-și Iee informațiuni necesare pentru în-cunjurarea eventualelor neplăceri.

Din parte-mi stau cu voe și drag la dispozițiunea celor ce se interesază de școla și biserica noastră. (Ne pare foarte bine! Red. U.)

Ne vom face detorința, căci acesta ni e misiunea noastră cultural națională.

Grebenișul-de-Câmpie 5 Decembre 1900.

Emil Kormos Alesandrescu
proprietar, membru vir.
congregațional comitat.

Tot în această atacere primim spre publicare și următorul:

Protocol

luat în ședința generală ținută în 4 Decembre 1900 în casa parochială din Grebeniș.

Obiectul

este articolul din „Unirea“ Nr 48 ex 1900, care se aduce la cunoștința senatului scolastic, curatoratului și poporului adunat fiind de față M. On. Dn protopop, parochul local și Spectb. Dn Emil Kormos.

Se cetesce și se esplică periclul ce amenință școla confesională cu idea înființării școlei de stat. Atât M. O. Dn protopop, cât și preotul local, pe cum și Dl Kormos esplică pe larg periclul cu care sîntem amenințați. Noi toți subacrișii, vedem rēul, ce ar urma cu înființarea și intruparea acestei idei și solemnel enunțăm, că, ca români, ca creștini adeverați, nu putem să primim idea înființării școlei de stat.

Dar rogăm, pe Dn protopop, ca să binevoască a se întrepune, ca pe viitoriū, să căpătăm un atare docente, care se corëspondă cu adevărat chemării sale și așteptării noastre. Acela se fie un adevărat și conștientos învățătorii bun, față de biserică, școlă și credincioși.

D. U. S.

Ioan Stoica
v. protopop.

Gavrilă Tătar
paroch gr. cat.

Emil Kormos Alesandrescu,
și încă alte 25 subscieri.

Revistă bisericescă.

Franța. Guvernul francez, în maioritate inimic declarat al bisericii, se pregătesce să dea o lovitură de mörte ordurilor călugăresci. E vorbă de un proiect de lege, care are să reguleze congregațiunile religioșe. În virtutea acestuia, numai acele societăți religioșe sînt recunoscute în Franța, cari stau sub imediata controlă a procurorului de stat. Dar atâta nu-i de ajuns. Congregațiunile religioșe nu pot să aibă o superioritate, carea să fie afară de Franța, și dacă totuși o congregațiune religioșă ar voi acesta, atunci trebuie ca pentru ea să se facă o lege specială. În proiectul său guvernul a mers și mai de parte. Congregațiunile religioșe și ordurile că-

lugăresci, cari, de la intrarea în vigore a proiectului, în decurs de 8 luni nu se vor fi acomodat aceluia, respective nu va fi recunoscută prin legi speciale esistența lor în forma de astăzi, vor fi disolvate cu forța și averile lor confiscate. În puterea acestora ori cine vede, că ordurile religioșe în Franța sînt nimicite, căci considerând atitudinea, ce guvernul actual o are față de dîsele, de bună samă nu se vor crea legi speciale pentru susținerea lor, în decurs de 8 luni de zile.

Pentru ca persecuțiunea să-și ajungă culmea, guvernul a mai făcut un proiect. Pe basa acestuia numai acei indiviși pot aspira la oficiile de stat și la cele din armată, cari ultimele trei cursuri ale școlilor medii le au frecventat la școlile de stat. Diplomele de la școlile superioare apoi numai acelea vor fi recunoscute, cari se vor obține de la academiile susținute de stat. E un proiect acesta, care în efectele sale desastroșe pentru biserică suplinesce pe cel dintăi. Prin el guvernul voesce să-și ajungă un scop duplu. Întăi nimicirea școlilor catolice, ér în locul al doilea nimicirea călugărilor, cari au susținut școlile catolice.

Nu va fi fără de folos, ca să spunem la locul acesta numărul acelora, cari prin noușle proiecte sînt periclitați în esistența lor de persoane religioșe. Numărul tuturor membrilor din ordurile călugăresci și din congregațiunile religioșe în patria mamă și posesiunile ei face 185,000, dintre cari 130,000 cad pe călugărițe. Dintre acestea, acelea cari se ocupă cu îngrijirea celor miseri, ocrotesc 170,000 de morboși, orfanii, bătrăni, neputincioși etc. Și pe toți aceștia guvernul francez vre să-i lipsescă de îngrijitori pămîntesci.

Revistă politică.

Din Patrie. Din comitatul Treșcaunelor vine mântuirea patriei. Comitatul ăsta a fost trimis parlamentului o adresă, în carea cere revisuirea legii despre egala îndreptărire a naționalităților (art. XLIV din 1868). Despre isbândă n'au fost siguri, de aceea vice-comitele numitului comitat a trimis acum o circulară cătră tôte comitatele din țară, în carea se rögă să sprijinescă întreprinderea Săcuilor. Și ca să-i scutescă pe alții de lucru, înțelepții patrioți din extremitatea sud-ostică a patriei, au și început a face planul, după care are să se modifice așa în cât limba maternă a naționalităților să se pötă folosi numai în casul, când acestea vin la pertractări orale cu auctoritățile civile. De aci în colo în tôte agendele să se folosescă esclusiv limba statului. Protocolele corëspondințele, ce ar fi între ori ce officii numai în limba magiară să se întimple.

Transvaal. Președintele Krüger de presinte se află în Haga. Ovațiunile, de cari a avut parte, au fost tare însuflețite. Ambele camere legislative l'au salutată pe Krüger.

Regina Wilhelmina a trimis un demnitar de curte la Krüger, ca să-l conducă la dînsa. La sfaturile lor nu a luat parte nime afară de mama reginei. Visita această neoficioșă a durat un pătrariū de öră. În după améza aceleia-și zile ministrul hollandez de esterne și președinte, au conferit cu bătrănul president timp mai îndelungat.

În Transvaal apoi lucrurile merg cu noroc schimbăcios. Ciocniri mai mici se întimplă mai a dese ori, din cari acum es învingători Buri, acum Anglezii. Din unele fapte inșe totuși s'ar vedé, că Anglezilor, nu le-a mers așa de bine, pe cum se laudaū.

Ei adecă au recurs acum la ajutoriul supușilor anglezii din Africa de sud, ca aceștia să se înroleze ca voluntari în armata britanică. Semn, că perderile le au fost atât de mari, în cât armata, ce le-a mai rămas, nu e suficientă pentru a ținea ocupate republicele sud-africane. Și acesta cu atât mai virtos rezultă, cu cât Anglia acum nu are lipsă, ca să-și ducă armata în altă parte.

Corespondințe.

La cestiunea „concubinatelor.“

Din colo de Tisa 26 Nov. 1900.

În Nr. 46. din 1900 al „Unirii“ a apărut o corespondință despre „monstrul“ concubinatelor, în care dl corëspondent — Romeo — se jelnesce că: în multe chipuri și cu diferite ocașuni s'a scris — durere, că nu s'a discutat — cestiunea concubinatelor.

Când vreū să scriū ceva despre acest viț. declar din capul locului, că nu vreū să fac discusiune — lăsând această sarcină unei pene mai dextere — cu asta ocașione vreū să sulevez numai nescari întrebări, referitoare la ordurile din urmă a corespondinței dlui Romeo. — Scopul acestor întrebări este, a cerca modul și calea, prin cari se poți eși din acest labirint vitios și întunecos. — Și dacă dl Romeo sau ori și cine altul, ar avea bunătate a răspunde la aceste întrebări, dând îndrumări și povețe practice, cari să se pötă duce în deplinire . . . atunci eu mă declar cu tötă sinceritatea, a-i fi respectivului foarte deobligat. Să cercăm dar firul Ariadnei . . .

Înainte de tôte am să observ, că de și dl Romeo vorbesce despre „monstrul“ concubinatelor, totuși numai gradurile cele mai mici a acestui viț le atinge, — éră gradurile cele mai scelerate și mai flagitiōse nici nu le amintesc.

Dsa vorbesce numai de concubinarii cari nu vreaū să se cunune, — dar sînt concubinarii cari nu se pot cununa, chiar și dacă ar voi, pentru că soții lor de căsătorie, pe cari l-au părăsit sînt încă în viață.

Aci dar nu pöte fi vorbă de cununie ci numai de despărțire. — Cercii tôte mijlocele legali, de care dispuni, — cari alt cum sînt foarte puține — îi admoniezii, le dai sfaturi părintesci . . . tôte în zădar; îi

avizezi să se despartă, îți dai să înțelegi că nu le dispune lor nimeni. Pertractezi cu senatul bisericesc cum s'ar constringe criminalii la sistarea scandalului, senatul se escusă că nu poate procedea cu forța în contra lor. de o parte pentru că nu este îndreptățit la acesta, de altă parte, pentru că nu vrea să se espună la pericle și la șicanări din partea celor fără de lege. — Ceri sprijinul antistiei comunale, care se concentrează în persoana notarului, care de și este de aceeași lege și credință cu poporul, ba a crescut cu aceeași prescură românească, îți zimbesce ironice și se escusa, că atari afaceri nu zac în cadrul competenței sale... Și din motivele mai sus zise, nici antisia comunală n'are voce, a se dimita în neplăceri cu respectivil. — Deferești cauza auctorităților mai înalte bisericesci, despre cari unul preot nu-ți lertat a presupune, că nu vrea să dea învățaturii în cauze atât de scandalose. — și dacă totuși nu dai... sapienti sat. — Scrii la oficiile superioare civile; fără rezultat. Și în butul tuturor acestor nisuițe zădarnice, preotul nu încetază cu data ocaziune a zbicini crima și scandalul.

Zice dl Romeo la finea corespondinței: „nu omenii poartă culpa răului acestuia, ci acela, care în loc de a priveghia peste turma sa, se aruncă în brațele lui Morfeu!” Dacă există și atare preot, care să nu-și deie nici o nisuiță pentru stirpirea răului e foarte trist și dureros... unul ca acela, după zisa Mântuitorului, este nămit, care vede lupul venind și lasă oile și fuge. — Dacă înse un preot ce luptă după putință în contra abuzurilor, în cât cu inima liniștită poate zice: ce ar fi trebuit să mai fac și n'am făcut?... Se fie ore devină și responsabil pentru vițurile existente în parochia sa?

Culmea celei mai dureroase ironii este, când vin soții legiuți și se plâng în contra soților săi, cari sînt în concubinată, în aceeași comună cu dinșii... Vin la preotul să se plângă... și întreabă în naivitatea lor ca lertat le este criminalilor să conviețuască?... Închipuiesc-și cine poate o poziție mai tristă de cât acesta! Ce să-i răspundă preotul, care știe că toate le-a probat și nu a isbutit... îi îndrumază la oficiile mai înalte, de acolo sînt îndrumați înapoi la preotul cu avisul, ca curăția bisericească să le achiteze jalba... Hic Rhodus hic salta!

Acuma dară considerând cele mai sus espuse, întreb: cu ce fel de mijloce și forțe morali sau fizice se constringă preotul pe concubinari la cununiă sau la despărțire???

Întrebarea acesta e atât de momentosă și de urgentă, în cât nu suferă îndoielă, că ar merita să fie luată la desbatere serioasă și de cei mai înalți factori competenți și cred a nu greși, când afirm, că dacă s'ar afla cineva în fericita pozițiune de a o sci și a o poate rezolvi în mod favoritor, unul ca acela este obligat în conștiința să o resolvască. Respondeant consules.

Sirius.

Apel.

Membrii despărțământului „Dêrgea” al reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceasa gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dornici de a înainta în cultură și știință, ceea ce numai așa se poate, dacă vom avea o bibliotecă bine aranjată; prin acesta apelăm la marinositatea On. public român, la toți sprijinatorii progresului cultural, să binevoască a dărui pe sama bibliotecii acestui despărțământ: cărți, foi, reviste ș. a.

Prețuitele donațiuni să se trimită la adresa bibliotecarului Zaharie Murășan, învățător gr. cat. în Fizeș (Füzes) u. p. Hidalmás. cari donațiuni se vor quita cu mulțămintă pe cale ziaristică.

Ioșif Pop
președ.

Zacharie Murășan
bibliotecar.

NOUTĂȚI.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Subscrisul exprim și pe calea acesta cea mai ferbinte mulțămintă bunilor credincioși gr. cat. din Lunca: Georgiu Feisan cu socia sa, cari au dăruiat bisericii noastre doi prapori de pîr în preț de 60 corone; Vasiliu Mihaiu, tinêrul și Samoil Lata, cari au cumpărat un Litugiur cu litere latine, legat în piele cu margini aurite, în preț de 6 corone 40 bani. Mai de parte tuturor acelor credincioși, cari au binevoit a contribui la cumpărarea unei S. Evanghelii cu litere latine în preț de 25 corone, un Euchologiur legat în piele în preț de 7 cor. 60 bani, 2 cruci pentru prapori în preț de 6 cor. Fie-le primită jertfa înaintea Tronului dumnezeesc. Lunca, în 11 Dec. 1900. Ștefan Litu, paroch gr. cat.

Serata Casinei. După cum am anunțat. Duminică s'au inaugurat seratele Casinei Române din loc. A ținut conferința dl Dr. Aug. Bunea, despre un steag românesc de 144 ani, vorbind adevă de compania de husari dată de archidieceasa noastră în răboiul de 7 ani. Sîntem în plăcuta poziție de a publica acesta conferință în partea literară a foil noastre. După dl Bunea, a declamat dsora Elena Santeon, poesia „Luceafărul”, de Eminescu. Declamația a fost destul de bună, poesia înse nepotrivită. Un frumos număr de domni dame au fost de față. — Măne Duminică va fi a doua serată. Va prelege dl prof. Dr. Ambrosie Cheșan „despre ochi”. Începutul rămâne la 5 d. a.

O nouă revistă. La 10 Decembre a. e. va apăre o nouă revistă lunară politico-literară, sub direcțiunea d. Ioan Rusu Abrudeanul. Titlul revistei va fi „România Ilustrată.” Dl. Rusu Abrudeanul și-a asigurat concursul mai multor literați distinși, așa că această revistă va cuprinde, pe lângă numeroase ilustrațiuni de actualitate, o materie bogată și variată care va interesa publicul. Urâm deplin succes.

Societatea „Carmen Sylva” a junimei academice din Graz și-a ales pe anul 1900 următorul comitet: Președinte: Eugen Tarangul, cand. teol. și stud. iur. Secretar și bibliotecar: Silviu Calefariu, stud. med. Cassar: Eugen Rus, stud. med.

De la Ateneul român. Marți s'au deschis seria conferențelor de la Ateneul din București. Prima conferință a ținut-o eminentul bacteriolog Dr. Victor Babeș, vorbind despre: Regenerarea neamului românesc. A asistat un foarte numeros și distins public. La conferința acesta dl Babeș a arătat cu date precise, cu hărți, degenerarea țeranului, scăderea populației, în același timp, când Evreii să înmulțesc în mod aprôpe fabulos. Conferențiarul atribue decăderea acesta neobservării celor mai elementare regule de igienă.

Pod peste Dunăre. De mult încă se scria, că o înțelegere este între România și Sêrbia, ca să se ridice un pod peste Dunăre, spre a lega liniile ferate române cu cele sêrbe. Podul era vorba să se construiască între Cladova și Severin. Planul a trebuit să rămână din motive financiare. După cum scriu foile din România, el totuși se va ridica, și a nume din partea unui consorz de întreprinzători englezi.

Un iublet. Zilele acestea s'a deschis la Milano o frumoasă și interesantă espozitie întru amintirea aniversării a suta de la aducerea „georginei” în Europa prin doi spanioli. Din Spania flôrea a trecut în Franța, de acolo în Germania, de unde s'a lătit mai de parte, așa cât azi o întâlnesc pretutindenea în sute de felurite variante.

„Corda Fratres.” Pentru orientarea tuturor acelor, cari urmăresc cu interes și bunăvoință participarea tinerimei române la congresele internaționale de studenți și în sînul Federațiunei internaționale a studenților „Corda Fratres”, Vê rog să binevoiti a publica în ziarul D.-Vostre comunicatul ce urmăzează aci: Problemele financiare, căror Secția Română a Federațiunei „Corda Fratres” a trebuit să facă față, în anii 1898—1899—1900 mulțămintă însuflețirii și spiritului de jertfă a publicului român, au fost rezolvite în mod satisfăcător pentru cauză. O dare de samă în această privință va fi publicată în mod potrivit de o dată cu un raport amănunțit și documentat asupra activității secției române, îndată ce direcțiunea secției române va dispune de toate hărțile și datele trebuitor pentru încheierea acestui raport. Vê rog după acestea, ca să ne păstrați și pentru viitor bunăvoința și valorosul D.-Vostre sprijin. Viena 30 Novembre n. 1900. Cu distinsă stimă Lucian Bolcas, vice-president al S. S. F. i. d. S. „Corda Fratres.”

Rugare. Ce ce au primit losuri pentru sortirea de obiecte, ce o va aranja „Reuniunea femeilor romane gr. cat. din parochia Sâncelului, pentru decorarea bisericii”, cu onore sînt rugați, să grăbescă cu spedarea prețului acelor la adresa: Vasilie Smigelschi, paroch greco-catolic în Sâncel (Szancsal, Balázsfalva.)

Mulțămintă publică. În numele membrilor despărțământului „Dêrgea” al reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș, venim prin acesta a ne exprima sincera mulțămintă „Academiei române”, cel mai înalt institut cultural al Românilor. — pentru că a binevoit a dona pe sama bibliotecii noastre districtuale mai multe opuri de valoare. Ioșif Pop, președinte. Zacharie Murășan, bibliotecar.

Prelegere economică. Reuniunea economică magiară din comitatul nostru și-a început seria prelegerilor, ce le ține an de an prin comunele mai de căpetenie. În mai multe locuri prelegerile se fac numai în limba magiară, ér în câte în loc se talmăcesc și pe românește. Cât rezultat va urma din acesta, e ușor de priceput. La ast fel de prelegeri nu iaș parte, de cât câți va țeran comandați de solgăbirăi. Din prelegeri nu pricep nimic și se reîntore acasă tot așa de cumînți, cum au venit. Dacă cei mai mari doresc așa de mult un progres al economilor țeran, atunci întărăscă statutele reuniunii economice românești, înaintate de mulți ani, și de bună samă rezultatul se va ajunge mai curund. Măne Duminică se va ține o prelegere și aci în Blaș. Se va vorbi despre bureții stricăcioși și ceva din sfera medicinii veterinare. Că se vor esplica sau nu și pe românește prelegerile acestea, ca altă dată, nu se spune în program. De alt cum, tot atâta rezultat se va ajunge.

† **Necrolog.** Prietinel nostru Emil Sabo, prof. gimn. a fost atins de o nouă durere, pierdându-și ne iubită-i soră Leontina, mörta la 12 a crt. în vrîstă de 16. ani.

Fie-i țerina ușor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Un steag românesc de 144 ani.

Conferință

ținută în Casina română din Blaș la 9. Decembrie 1900 de Dr. Augustin Bunea.

Dintre câți ne-am întrunit astăzi în sala casei române, nu este pōte nici unul, care până mai deunăzi să nu fi vădut, că în biserica catedrală din Blaș, în corul din dreapta presbiteriului, atîrnă de o rudă un steguleț.

Pulberea aședată în pătură grosă pe el, spărturile și destrămăturile lui produse de dintele timpului și de alte cauze necunoscute, nu ne lăsa să distingem din depărtare, în care-l priviam, nici materia scumpă, din care era făcut, nici decorațiunile lui prețioase, nici frumosele icōne, ce le purta pe amândouă fețele.

Era un obiect, de care nu ne puteam da seamă, pentru ce este pus în loc așa de frunte în Casa Domnului, și de care, în tocmă ca și mine, nici altii nu sciaū să-ți povestescă ceva interesant. Căci din generațiunea de astăzi, abia se mai află unul, ori doi, cari sciu ceva confus despre originea și trecutul lui glorios.

În luna lui Septembrie din anul acesta, când, în preajma sărbătorilor sfintei Uniri, s'au făcut unele reparaturi în lăuntru bisericii catedrale, stegulețul a fost luat și scorbit de la locul său. Curiositatea m'a îndemnat să-l examinez mai de aproape, și am rămas încântat de frumuseța lui. El este pregătit din două părți suprapuse de mētase. Pe o față, sub inscripția „*Cleri Uniti Transilvani*”, tocmă la mijloc pe un câmp vînat, este chipul sfintei Treimi în fir de aur, și încadrat cu greu brocat tot de aur. Pe cealaltă față, la mijloc, este aședată, între capetele și aripile vulturului negru austriac, marca Transilvaniei, adecă o corōnă împodobită cu imitațiuni de petri scumpe, și sub ea șapte turnuri medievale, cari represintă 7 cetăți. Câmpul întreg, și pe o față și pe altă, este decorat cu ricamatură sau broderie de flori din fir de argint, și jur împrejur steagul este tivit cu posament (posmantrie), de care atîrnă dese fire de aur pe margini.

Vedînd acestea mi-au venit în minte cuvintele istoriografului Samuilă Clain: „Pe la anul 1755, când ținea Maria Teresia bătăie cu Prusul (Burușul), Episcopul Aaron de împreună cu tot clerul au dat o companie, adecă 130 de husari, cu arme, cu cai, cu haine, și cu toate cele de trebuință. Tot preotul spre ridicarea companiei acesteia au dat cîte un galbin.“¹⁾

Am cercat deci să aflū, cā ore nu sub steagul descris mai sus a plecat în răsboi și s'a luptat compania de husari amintită de Clain în contra Prusienilor, și actele, cari le-am găsit într'un protocol din archiva mitropolitană din Blaș, m'au convins, cā steagul acela este al călăreților români, cari nu la anul 1755, cum zice Clain din greșelă, ci la 1756 au fost oferiti împărătesei-regine Maria Teresia în răsboiul de șapte ani cu regele Prusiei Frideric, și cā el este prețios nu numai ca obiect de artă, ci și ca o mărturie clasică despre patriotismul pururea curat și desinteresat al părinților nostri și despre devotamentul nobil, de care Români au fost tot de una animați pentru tron și dinastie.

Dați-mi dar voe, domnilor, să vă povestesc ceva din istoria acestui steag, cāt imi este cunoscută până acum.

Vestitul rege al Prusiei Frideric, pe cum spune împărătesa Maria Teresia în scrisoarea sa din 11 Octobrie 1756, adresată

guvernului transilvan, a năvălit fără de veste în Saxonia, și de aci, fără a ține samă de dreptul ginților, s'a aruncat și asupra Bohemiei, atacând cu totă puterea sa oștea austriacă de sub comanda mareșalului Brovn.

Împărătesa în situațiunea acēsta grea a monarhiei și a tronului său, apelă și la patriotismul poporilor sale din Transilvania, și în deosebi la al magnaților, nobililor și orașelor, cari aveau moșii nobilitare, cerîndu-le ajutor grabnic. Avea să fie acest ajutor un număr de călăreți, îmbrăcați, înarmați și provăduți cu cai pe cheltuiela celor ce îl vor da de bună voe.

Guvernul transilvan în 2 Novembre 1756 împărăși episcopului unit Petru Pavel Aron din Blaș porunca împărătescă, rugându-l, să nu-și pregete în acele momente critice a se înțelege fără amănare cu ai săi, și a se declara, căci călăreți pōte da pentru răsboi. Asemenea provocări primi episcopul și de la alți dignitari înalți din Viena, și anume: de la cancelarul aulic transilvan comitele Gavrilă Bethlen, care la scrisoarea sa oficiōsă mai adaugea la urmă cu mîna sa proprie, cā acum este timpul cel mai potrivit pentru clerul unit de a-și manifesta sentimentele sale de loialitate față cu tronul, — de la ministrul Ferdinand Königsegg Erps președintele colegiului pentru afacerile monetare și montane, care spunea, cā clerul și națiunea română (*clerus et natio valachica*) trebuie să se arete vrednici de privilegiile dobândite, — și de la generalul comite Antoniu Kálnoki, care făcea cunoscut, cā el este însărcinat cu misiunea de a forma în Transilvania un regiment de husari.

Episcopul primind aceste scrisori în 7 Novembre 1756, imediat convocă la o întrunire pe ziua de Luni, 15 Novembre 1756, pe toți asesorii consistoriali, adecă și pe cei din Blaș și pe protopopii de afară, cari erau investiți cu demnitatea de asesori, și pe lângă aceștia pe mai mulți nobili români. Acestora din urmă, fiind cā pe atunci ei învățau numai în școle străine, și ast fel cu cirilice nu sciaū ceti, episcopul le-a scris unghuresce: „*hogy Kegyelmed is mint Ecclesiának és Natióknak edgyik nemes tagja a jóvő hétfőre, ugymint 15-ik ez holnapnak napján reggel itten lenni ne terheltessek.*“¹⁾

Toți cei adunați în săbor — sînt cuvintele lor — „cu o inimă și cu o voe în dată, vedînd crăeștile rîndueli s'au făgăduit și au fost gata a face și după puțină a ajuta, pe cum se poștește, cu cîte va cātane călărețe, și s'au concludăluit, să se dea o companie de o sută și trei zeci de cātane, pe cum în următoarele răspunsuri la acel mari domni date se va vedē. Așiderea și modru în ce chip să se facă acea companie s'au așezat, pe cum se arată în comisiia scrisă pentru acēsta trebă la cinstiții protopopi.“

Hotărîrea acēsta fu adusă la cunoscînța Guvernului, a cancelariului Bethlen, a generalului Kálnoki și a ministrului Königsegg cu scrisorile din 16 Novembre 1756, în cari episcopul nu uită a accentua, cā clerul și poporul român, de și este cel din urmă la bine, totuși nu voescă să rămână înapoia nimēnui, cānd este vorba de a-și manifesta prin jertfe devotamentul său față cu căpetenia statului și iubirea sa sinceră de patrie.

Protopopilor a scris episcopul, între altele, aceste: „Pentru a căror plinire și ducere în *vig*“²⁾, am adunat cinstiții asesori a clirosului nostru, cu cari împreună înțelegîndu-ne, de lipsă am aflat, cum acest prilej de vrednicie să nu trecă, ce după mēsură slăbiciunii nōstre cu tot deadinsul împreună să alergăm, și pentru aceea s'au

aruncat de tot preotul cinci florinți unghuresți într'acesta chip: ca luându-se comișul,³⁾ în dată să se vestescă, și a se stringe să începă, și stringându-se în dată aici la perceptorii, cari s'au rînduit, preacinstitul notarius Avram Dăianul, și cinstitul protopop Maniu Tiureanul, să se trimită, așa cum până în viitoarele sărbători a nașterii Domnului nici o reștanție să nu rămāie, cā fiind lipsa obștii și slujba împărătescă, cu eșecutiie și cu mai mari cheltuieli se va scōte.

„Lângă acēsta luând acēsta vei avē grije, unde s'ar găsi cai spre slujba cătănescă, acar“²⁾ de ce pēr or fi, numai alb nu, cu drept preț să-i lai și în credință până la o vreme, care credem, cā nimene dintr'ei nostri nu l'ar tăgădui, spre acest bine de obște.

„Așiderea vei avē datorie și mare strădanie, să vestesci pentru voinici, cari vor avē voe și lor, și neamului a face cînste și înălțatei crăieșe credincioșă slujbă, spre binele viitorii să-i aduni, ca să fie cātane călărețe bine îmbrăcate ca voinici din regimentul lui Kálnoki, și armate.“

„Fiind cā nemișii sînt datorii a da ajutorii, cari ar da cu noi cātane gata, sau numai cai, sau voinici, nu ar fi datorii a da cu *varmeghia*“³⁾ și aici și-ar face bun nume neamului.“

Generalul Kálnoki rămase încântat de ofertul clerului și poporului românesc și de dispozițiile luate de episcopul. Deplina sa mulțămire o manifestă în scrisoarea de dto Sibiu 20 Novembre 1756, în care zicea cătră episcopul Aron: „Acēsta este într'adevăr și trebuie să fie cea mai plăcută jertfă, cānd cineva cu cāt să pōte plānge mai mult, cā este asuprit, cu atāt se șileșce mai tare, ca să nu fie întrecut de nimene în vederea fidelității sale. Domnia Ta, Preacinstite, ești cel dintăiu, cārnia se pōte oferi cu distincțiune toga gloriei“.

Cu acēsta scrisoare generalul Kálnoki a trimis episcopului și o listă a tuturor obiectelor, cu cari trebuia să fie provăduț fie care călăreț, însemnând și prețul lor după „*calculul cameratic*.“

Din acēsta listă vedem, cā prevederea unui călăreț cu arme și haine costa pe atunci 66 fl. 32 cr. Renensi, ceea ce pentru 130 călăreți face 8621 fl. 60 cr. Renensi. Afară de acestea trebuia să se cumpere corturi și vase de bucătărie în valōre de 176 fl. R. și un steag în preț de 100 fl. Renensi, și ast fel echipamentul companiei avea să coste, fără de cai, suma de 8897 fl. 60 cr. Renensi. Prețul cailor nu este indicat în lista generalului Kálnoki, care numai atāta spune, cā fie care cal nu pōte fi mai mic de 14 palme, mai tînēr de 4 ani și mai bētrân de 7 ani. Cred cā un ast fel de cal nu se putea cāpēta mai estin de 80 fl. Renensi, ceea ce pentru 130 cai face 10.400 fl. Renensi.

Așa dară caili și echiparea călăreților trebuia să coste cel puțin 8897 fl. 60 cr. + 10.400 = 19.297 fl. 60 cr. Renensi. Dacă înșe vom considera, cā unele obiecte au costat mai mult, de cāt era socotit în lista generalului, așa d. e. steagul nu a costat 100, ci 200 fl. Renensi, și dacā vom avē în vedere, cā feciorii și caili au trebuit să fie întreținuti cāt va timp în Blaș până la asentarea lor, credem, cā compania oferită de clerul și poporul român a costat cel puțin 20.000 fl. Renensi. Dacă înșe vom socoti, cā banii erau pe atunci de trei ori mai scumpi ca astăzi, pōte cā nu exagerăm, afirmând, cā jertfa Clerului și poporului ar face astăzi în bani de ai nostri 60.000 fl. v. a. sau 120.000 corōne.

¹⁾ Romānesc: „Ca și Domnia Ta ca un nobil membru al Bisericii și Națiunii nōstre să binevoesci a te presenta aci pe Luni viitoare, adecă pe a 15 zi a lunei curente.“

²⁾ Însemnăză: sfărșit, deplinire.

¹⁾ Însemnăză: ordin.

²⁾ Însemnăză: orț.

³⁾ Însemnăză: comitat, județ.

¹⁾ La Cipariu: Acte și fragmente, pag. 107.

Cele mai multe dintre obiectele pentru îmbrăcarea și înarmarea soldaților episcopul le-a cumpărat din Viena prin agentul clerului românesc la curtea împărătească Ioan Babos, care avea salariu de 200 fl. R. la an, și prin un neguțator armean Mardar, numit și Mardarovic. Până ce a procurat toate, episcopul avu mult de lucru și desă corespondință cu agentul Babos, și chiar și unele neplăceri. Așa d. e. deși episcopul cumpărase pentru compania sa un steag mai scump de cât era prețul preliminar de generalul Kálnoki, adică cu 200. în loc de 100 fl. Renensî, totuși generalul nu se părea a fi mulțumit cu steagul, fiind că după gustul lui icóna sfintei Treimi de pe steag ar fi trebuit să fie pe fond roșu, și nu vînat-auriu. Etă ce scria episcopul Aron din Sibiu la 11 Maiu 1757 agentului său Babos la Viena: „Si sola Sanctissimae Trinitatis, unice spei nostrae, expressa in vexillo effigies. Illustrissimo Comiti non placeret Generali, nihil quod reponam restaret, quam quod etiam ipsam antequam laudatae Dominationi Vestrae litteris, memorato Illustrissimo Comiti verbis expresseram, quam et probavit, et ad Dominum Biringger quoad caetera me direxit, sed fersitan rubri, non caerulei voluerit esse coloris.“

Am citat anume aceste cuvinte, pentru că ele arată mai pe sus de ori ce îndoielă, că steagul păstrat până acum în biserica catedrală din Blaș este identic cu steagul companiei oferite de Clerul și poporul român Mariei Teresiei la 1756, de ore ce pe steagul din biserica catedrală se află și astăzi chipul sfintei Treimi, „unica noastră speranță,“ cum zicea evlaviosul episcop.

Stăruințele neobosite ale episcopului Aron de a vedea cât mai curând întruniți, înarmați și îmbrăcați, pe cei 130 feciori ai companiei, nu au rămas fără de rezultat dorit. În 2 Februar 1757 episcopul putu serie agentului Babos la Viena, că compania deja la începutul lui Ianuar era completă în cât privește soldații, și că numai puțin cai îi mai lipseau.

În fine după ce soldații au fost asentați în Blaș de locotenentul Osaloka, au plecat cu toții voioși de aici la 21 Februar 1757, mergînd prin Turda la Cluș¹⁾ și de aci mai de parte prin Budapesta și Viena spre a „face cinste și lor și neamului lor.“

Acastă mîndră companie nu avea din neamul nostru numai ostași de rînd, ci și ofițeri români. Însa și împărăteasa dase drept acelora, cari vor oferi o companie întregă, ca să pôtă ei numi pe ofițerul companiei. Eu cred, că episcopul Aron s'a folosit de acest drept, de ore ce mai multe epistole ale sale ne arată, că în companie era un bărbat instruit, cu care el întreținea corespondință latină, și pe care îl intitula „Dilecte in Christo Fili“ adică „iubite în Christos Fiule.“ Cultura superioară și cunoștința limbii latine dovedesce, că acel bărbat nu puté fi gregar, ci ofițer.

Până acum înse nu am putut afla numele, ofițerilor români, afară de unul singur. Într-o scrisoare a părintelui Mateiu Gaiger din anul 1757 se face amintire de doi nepoți ai episcopului Aron: unul Ioan Aron fisic, adică medic, și altul frate cu acesta și căpitan în regimentul lui Kálnoki.²⁾ Este deci probabil, că acest Aron nepot al episcopului și căpitan în regimentul lui Kálnoki, a fost ofițer chiar în compania Clerului și poporului român, și că cu el a întreținut episcopul corespondența amintită în limba latină. Lui, probabil, a trimis episcopul în Martie 1757 un butoiu de vin de la Tîr pentru domnul general Kálnoki, și o cantitate ore care de vinars pentru gregarii companiei. Lui a scris episcopul în 20 April 1757, că

¹⁾ Aron către Babos 28 Febr. 1757.

²⁾ Dignetur significare, — zice Gaiger — me requisitum fuisse a Domino Ioane Aaron phisico, Dni Capitanei Inclytæ Legionis Kálnokianae fratre . . . *ér mai jos*: „Nullam apud me prorsum mentionem D. Aaron fecit de cambiali schæda ad illum Praesulem avunculum suum transmittenda“.

după ce Dumnezeu a ajutat companiei românești să pornescă din Viena la tabără, el să nu-și pregete a merge la mareșalul Brovn, care era staționat în Bohemia, spre a-i prezenta respectuoase salutări de la episcopul, ér dacă sörtea îl va duce și prin Silesia, pe la domeniul ilustrului domn de Zuanna, să exprime și acestuia gratitudinea fiescă, ce episcopul o pörtă față cu acest domn. Tot prin acel căpitan se pare, că da episcopul instrucțiunii călăreților români, cum să postescă în străinătate, și apoi adaugea: „mă bucur, că nu umbrați după titulaturî góle, căci nu prin titule, ci prin fidelitatea cea mai alésă și prin zel învăpăiat ve veți împlini datorința față cu Dumnezeu, cu împărăteasa și cu chemarea vöstră și veți satisface așteptările noastre. Ca să puteți sevriși acestea, în continuu mă rog la Dumnezeu, și din inimă împărtășesc ție și la ai tîi binecuvîntarea noastră părintescă.“

Ori cât de mult am dori să cunoșcem și vitejiile sevrișite de compania românească în luptele crâncene purtate 7 ani de Austro-Ungaria în contra genialului strateg Frideric al Prusiei, durere, această dorință nu ni s'e pôte împlini, că-ai o trupă de 130 de husari era prea mică, pentru ca să se fi putut validita singură între zeci și sute de mii de ostași și ast fel să fi dat ansă cronicarilor de a se ocupa în mod special cu faptele ei.

Mi-se pare înse probabil, că compania această, după ce numai în jumătatea a doua a lunii lui April 1757 pornise din Viena spre câmpul de războiu, nu va fi putut sosi așa de timpuriu la Praga, în cât să ieie parte la bătălia, care în 2 Maiu 1757 s'a terminat lângă această cetate cu înfrângerea armatei austriace și cu mörtea eroică a mareșalului Brovn. Cred înse, că la strălucita victorie raportată de mareșalul austriac Daun asupra regelui Frideric la 18 Iuniu 1757 lângă Kolin, și compania noastră a luat parte pentru că este cert, că armata lui Daun căpătase însemnate ajötore din Ungaria și Transilvania după lupta de la Praga, și între aceste ajötore a trebuit să fie și compania românească.

Este mai de parte sigur, că generalul Kálnoki a luat parte la campania din toamna anului 1757 în Silesia,¹⁾ când austriacii au encercit fortăreța Schweidnitz (12 Novembre) și cetatea Breslau (22 Nov. 1757). Fiind că înse compania românească era parte integrantă din regimentul lui Kálnoki, ea încă trebuie să fi contribuit la aceste succese.

Dar ori cari ar fi fost suferințele, peripețiile și luptele, prin cari a trecut compania Clerului și poporului român, este mai pe sus de ori ce îndoielă, că această mică trupă s'a luptat cu bravura, care pururea a fost podoba ostașilor români în östea monarchiei noastre. Dovadă despre această este însuși steagul companiei, care n'a putut fi smuls nici o dată din mîna vitejilor grupați în jurul lui. Ei l'au adus érăși la Blaș, ce e drept sfärticat și ciurnit de glönte, dar einstit și nepetat. Că a fost un steag glorios, care a făcut cinste neamului nostru, ne dovedesce pietatea, cu care episcopul Aron l'a aședat și următorii lui l'au păstrat în inșiși catedrala din Blaș, înaintea sfintului altar în corul din dreapta, ca o relicuie scumpă, care pururea va vesti și lauda abnegațiunea rară și devotamentul nefärtit, cu care Români au știut tot de una să-și jertfescă averea și sângele, ori de câte ori era în primejdie tronul și dinastia, siguranța și fericirea patriei.

Ignoti nulla cupido. Pôte însa și împrejurarea, că acest steag, și ca obiect de artă și ca glorioasă relicuie moștenită de la strămoșii nostri, a fost necunoscut, ne esplică puținul interes, ce unii l'au arătat față cu întrunirea noastră de astăzi. Nu ne supărăm pentru această, ci ne mângăiem, că am mai putut sufla pulbera arhivelor de pe o pa-

¹⁾ Veđi opul: M. Theresia u. der siebenjähricge Krieg, von Alfred Ritter von Arneth, Ester Band, Wien 1875, la nota 587, pag. 515.

gină frumoasă din trecutul bisericii și neamului nostru, și prin această am adaus și noi ceva la argumentele, cari militază pentru drepturile poporului român în această patrie, căci în validitatea aspirațiunilor unui popor cumpenesce tot de una greü meritele lui pentru tron și patrie. Celor ce ați binevoit a osteni la întrunirea noastră spre a reaminti unul dintre aceste merite, ve mulțamesc din inimă și ca președinte al casinei și în calitate de conferențiar.

Anul 1700.

Disertație, de Iacob C. Domșa cl. a. IV.

(Continuare.)

Drepturile mitropolitului erau tare neînsemnate și erau prescrise de principii calvinesci, ér nu de canónele vechei bisericii răsăritene. Și cum că drepturile mitropolitului erau ilusorii să vede de acolo că săborul mare putea să judece și să depună pe Mitropolitul. Ér dacă asta a fost sörtea Mitropolitului românesc din Ardeal, atunci nu va fi greü să ne facem idee despre poziția ce o avea preotul în erarchia bisericească. Ordine în ierarhia bisericească nu era de loc. La o biserică erau mai mulți preoți coordinați unul altuia. Preoții se tocmeau cu poporul în privința venitelor. Administrarea sfintelor taíne o făceau preoții de la orașe și de la sate sub supravegherea sindului general și a superintendentului calvin. Preoții se luaü de comun dintre căntăreții și diacii de la biserică. Poporul își alegea pe preotul său și tot el îl alunga, dacă își căpeta altul mai pe placul lor.

În urmarea acestora, era așa dar postestatea bisericească, organele administrative, iudicatura și totă constituția bisericii vechi românești o ilusiune, un lucru desconsiderat din partea Calvinilor. Biserica românească din Ardeal — după părerea istoricilor — pe când s'au început tractările de Unire era deplin calvinită în credință și organizație. Petru Bod zice: „Începënd de la reformațiune, românii în patria asta în lucrurile de religiune au fost uniți cu reformații.“ Ér dacă ritul, care nu se ține de esența credinței a rămas în cât va nealterat, nu ne dá cuvînt să zicem, că doră Calvinii nu ar fi avut de cuget să-l schimbe și pe acela.

Dacă forța ne-a aruncat în servitute bisericească, atunci lasitatea ne-a făcut sclavi în privința politică-națională.

Astăzi e recunoscută de cătră toți cercetătorii nepreocupați a vremilor trecute, continuitatea neamului nostru pe acestea plaiuri sămënate de Domnul cu riuri de aur purtătoare, încununate cu munți înflorați cu falnici stejari și așternute cu câmp învrîstat cu miroșitoare flori. Ér dacă avem dușman, cari cu armele pseudosciinței moderne și cu un hiperzel demn de o cauză mai bună contesteză acest adevăr istoric, cauzele sînt la toți cunoscute. Pe încetul poporul român și-a perdut drepturile și privilegiile câștigate și garantate, atât prin pacturi valabile închiate cu principii magiari, cât și prin legi sancționate de regii Ungariei. Aveau Românii până în secl. al XV. nobilii lor intitulați *nobiles valachi*, distincți de nobilii hungari. Și nobilimea asta își câștigase prerogativele sale prin virtuțile de pe câmpul de onóre. Până au susat boierii cum se mai numiau acești fi privilegiati ai neamului, a avut românimea din Ardeal scut și sprijin în dietă. Dar decădënd în genere aristocrația (mai ales după desastrul de la Mohács) și începënd reformațiunea a inunda câmpiile Ardealului, stîncea neclătită a nobililor români s'a vëđut atăcată de torrentele acesta furios. N'a fost greü deci, adaugëndu-se pe lângă fanatismul de rassă și cel de confesiune, a sparge această stîncă. Și nu pôte nime nega, că schisma în care erau legați ca în cătușe Românii, a favorizat în gradul suprem

acésta operație desastroasă. Și anume poporul de rind a fost iobag, legat de glie și de domnul său, suferit până la buna plăcere a celor mai mari în această țară, bun de-a lucra și de a fi exploatat. Poporul român, ca națiune pe la începutul secl. XVII. era numai suferit în această țară, ér ca confesiune era aprópe calvinit.

(Va urma.)

Bibliografie.

A anărut:

Teodor V. Păcățian: **Sămbăta morților**, dramă din popor în 5. acte, localisată după Raupach prețul 60 bani. Salutăm cu plăcere ori ce carte cu tendință moralisătoare cum e și acésta și o recomandăm cetitorilor nostri.

Dr. Em. Grigorovitz: **Dialectul așa numit săsesc** ale Germanilor din Transilvania și elementele române cuprinse în el. București 1900. prețul 1 Leu.

Posta redacțiunii.

On. M. H. în P. Am cetit »Apelul«, dar așa cum ni lăși trimis nu se póte. Dar și de alt cum, credeți-ne, că rezultatul va fi . . . foarte neîndestulitor. Formulați-l alt cum, dacă insistați totuși să'l lansați.

Tătărlăua am primit și achităm restanța pe anul 1898.

Fiscut primit și achităm anul 1899.

Deis primit și achităm anul 1893 sem. 1. și 1894 sem. 2-lea.

Sân-Nicolăul mare am primit și achităm anul 1898 și 1899.

Resighea primit cu mulțămită și achitat tot până în 1 Novembre 1900.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

Desfacere totală

Aduc cu onóre la cunoștința P. T. Public din loc și jur, că din incidentul morții conducătorului filialei mele de aici, voiú desface cu ori ce preț totă marfa de modă pentru dame și domni ce se află în deposit. Învi deci pe P. T. Public să grăbescă ași cumpăra din vreme artieli de cari are trebuință.

Cu totă stima
Székelyhidý János.

(35) 3—4

Veritabila pomadă engleză „Tanno-chichinin“
a Drului Íosif Kriegl,

Before.

(înainte)

After.

(după)

împiedecă căderea și încărúntea timpurie a părului și a barbel, și ajută creșterea lor. O doză costă, anticipând prețul, 3 coróne.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Asemnațiunile postale să se adreseze la:

Apotheker

A. Thierry's Balsam-Fabrik

în Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Cumpărătorilor en gros li se ofere scădămint convenabil.

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

(34) 4—52

Antoniú Novotny

în Timișóra-Fabrie

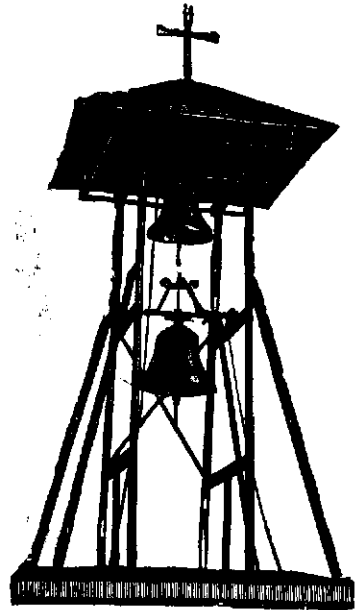

se recomandă spre pregătirea clopotelor noué, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armoniose, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provédute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sint bătute de o lature prin ceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari aú un ton intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminóasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiú, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg, făcut după sistemul vechiú. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află tot de una în magazin.

Preț-curanturii ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

Indispensabil și neîntrecut, de un efect sigur.

Marfă universală, export în tóte țările.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Cea mai bună medicină de casă, cea mai căutată, sigură și până acum necunoscută este

Balsamul Apotecarului A. Thierry,

Căutat în tótă lumea pentru efectul sigur **Contra tuturor bólelor interne, de piept, plumáni, stomac și ficat.** Folosit ca mijloc estern. este cel mai renumit

remediú de tãmăduire a ranelor.

Veritabil numai cu marca de apărare verde, autentic registrată în tóte statele și provédută cu capsula de metal, ce pórtă inscripția: **Allein echt.** — Producție anuală 6 milioane boreane. — 12 boreane micé s'aú 6 mari duble. spedate franco 4 coróne. — Un borean de probă cu instrucțiune și cu sumarul tuturor depositelor din lume 1 corónă 40 fileri. — Se espedeză numai pe lângă trimiterea anticipativă a prețului.

UNSÓREA-CENTIFOLIE A LUI A. THIERRY

(numită făcătóre de minuni), de o putere și efect miraculos. Face ori ce operație superfluă. Cu acésta unsóre s-a vindecat un os-scarabeú, ivit înainte de aceea cu 14 ani și declarat incurabil, bóla de óse și în timpul din urmă un morb gangrenos, greu și vechiú de 22 ani, numit **rac.** Are un efect antiseptic și repede la alinarea durerilor; récorește și vindecă ori ce fel de rane și arsuri. Înmoie și curăță tóte ranele provédute priu impunsetnri. O dosă spedită franco costă 1 corónă 80 fileri după primirea prețului. La comande mai mari scădămint.

Producție anuală 100.000 dose.

Pot pune la dispozițiune un archiv întreg de atestate originale din tótă lumea. Imitațiile să pot încunjura urmărind cu atențiune fie care borean, care pórtă inscripția: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** Cei cari n-aú deposit la îndemână, să se ferescă de falsificări sau fabricate străine, și se comande direct, adresându-se la:

Apotheker

A. Thierry's Fabrik in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Lieferant des österr. k. k. Staatbeamten-Verbandes.)
(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

(33) 5—25